

Recenzja rozprawy doktorskiej

Lek. Pauliny Dydak

pt.: Ocena wybranych parametrów immunologicznych u osób atopią i astmą oskrzelową ekspozowanych na różne czynniki środowiskowe

Przedłożona do recenzji praca doktorska Pani lek. Pauliny Dydak pt.: „*Ocena wybranych parametrów immunologicznych u osób z atopią i astmą oskrzelową ekspozowanych na różne czynniki środowiskowe*” została wykonana w I Katedrze i Klinice Pediatrii, Alergologii i Kardiologii Uniwersytetu Medycznego im. Piastów Śląskich we Wrocławiu pod kierunkiem dr hab.n.med. Barbary Sozańskiej, profesora Uczelni.

Autorka w przedstawionej pracy podjęła się realizacji ważnego zarówno z punktu widzenia badawczego jak i klinicznego zadania, jakim jest ocena wpływu czynników środowiskowych na rozwój alergizacji i ujawnienie się objawów astmy oskrzelowej. Szczególne zainteresowanie budzą czynniki ochronne, zmniejszające ryzyko rozwoju chorób atopowych. Badania wskazują, że do takich czynników zaliczyć można życie w środowisku wiejskim i kontakt ze zwierzętami gospodarczymi. Jednak do tej pory nie udało się jednoznacznie określić, jakie mechanizmy immunologiczne odpowiadają za to zjawisko i poznanie tych mechanizmów stało się przedmiotem zainteresowania i zachętą do podjęcia prac w tym zakresie przez lek. Paulina Dydak.

Praca posiada układ typowy dla rozprawy doktorskiej i zawarta jest na 106 stronach podzielonych na następujące rozdziały: wstęp, cel pracy, pacjenci i metody, wyniki, omówienie, wnioski, piśmiennictwo oraz streszczenia w języku polskim i angielskim. Całość poprzedzona jest wykazem stosowanych w pracy skrótów.

We „Wstępie” autorka w sposób syntetyczny omawia choroby atopowe – astmę oskrzelową oraz alergiczny nieżyt nosa. Bardziej szczegółowo rozwija zagadnienia czynników wpływających na rozwój i przebieg chorób alergicznych, zaznajamiając czytelnika z aktualną wiedzą w tym zakresie. Szczególnie zwraca uwagę na podkreślaną w piśmiennictwie, protekcyjną w rozwoju astmy i innych chorób alergicznych rolę dorostania w gospodarstwie

rolnym. Jednak z uwagi na główny temat podejmowany w swojej pracy najwięcej miejsca autorka poświęciła zagadnieniom immunologii chorób alergicznych, w tym roli wybranych cytokin – interleukiny 13 (IL-13) i interleukiny 33 (IL-33).

W kolejnym rozdziale „Cel pracy” autorka uzasadnia podjęcie badań, formułując szczegółowe cele pracy jakimi była ocena stężenia immunoglobuliny E (IgE), IL-13 i IL-33 w surowicy krwi dzieci i dorosłych z atopią, chorych na astmę oraz zdrowych (grupa kontrolna) w odniesieniu do ekspozycji na czynniki środowiskowe charakterystyczne dla populacji wiejskiej. Kolejny rozdział zawiera opis metodologii badania do którego zakwalifikowano 174 osoby w wieku 9-75 lat. Materiał do badań (surowica krwi, dane uzyskane w kwestionariuszach badawczych oraz wyniki punktowych testów skórnych) został pozyskany w 2012 roku w ramach projektu badawczego pt. *Zmiany w środowisku wiejskim i ich wpływ na częstość występowania chorób alergicznych na obszarach wiejskich w Polsce*, a użyty wówczas formularz świadomej zgody zawierał informację o możliwym użyciu pobranych próbek krwi do dalszych badań w przyszłości.

Badanie uzyskało zgodę Komisji Bioetycznej przy Uniwersytecie Medycznym im. Piastów Śląskich we Wrocławiu nr KB – 105/2019/2019. Analizę statystyczną uzyskanych wyników przeprowadzono z wykorzystaniem programu STATISTICA v. 13.3 (TIBCO Software Inc.) i arkusza kalkulacyjnego EXCEL., zastosowano odpowiednio dobrane, złożone metody statystyczne.

Wyniki badań, w szczegółowy sposób ilustrujące kolejne etapy analiz badanych zmiennych, zostały przedstawione w kolejnym rozdziale pracy, a po poddaniu ich szerokiej dyskusji stały się podstawą do postawienia ostatecznych wniosków. Autorka w swojej pracy wykazała, że u osób z atopią chorujących na astmę występują wysokie stężenie IgE, przy czym były one niższe u chorych na astmę zamieszkujących w gospodarstwie rolnym. Może to potwierdzać protekcyjny wpływ środowiska wiejskiego na rozwój alergizacji. Wśród osób mających bieżącą styczność z żywym inwentarzem obserwowano tendencję do niższych stężeń IgE. Nie wykazano istotnych różnic stężeń IL-13 w surowicy krwi pomiędzy osobami z atopią, chorujących na astmę oraz osobami zdrowymi, nie potwierdzono również wpływu na jej stężenie styczności ze zwierzętami gospodarskimi. Badanie stężeń IL-33 w surowicy krwi wykazało, że były one najwyższe w grupie atopowej, niższe u chorujących na astmę a najniższe w grupie kontrolnej. Stężenie IL-33 było nieistotnie niższe u osób mających kontakt ze zwierzętami w gospodarstwie.

Podsumowując, autorka stwierdza że kontakty ze zwierzętami gospodarskimi, także we wczesnym okresie życia może mieć protekcyjny wpływ na rozwój chorób alergicznych. Nie wykazano jednak jednoznacznie wpływu ekspozycji na zwierzęta gospodarcze na surowicze stężenia Il-13 i Il – 33, cytokin zaangażowanych w patomechanizmie chorób alergicznych .

Piśmiennictwo w pracy objęło 176 pozycji cytowanych zgodnie kolejnością odnoszenia się do ich treści w pracy, przytaczane prace w większości pochodziły z lat 2010- 2020.

Podsumowanie:

Podjęcie się przez lek. Paulinę Dydak badań będących podstawą przedstawianej rozprawy doktorskiej uważam za ważne zarówno z naukowego, jak też klinicznego i praktycznego punktu widzenia. Określenie zależności pomiędzy czynnikami środowiskowymi a wybranymi wskaźnikami aktywacji układu odpornościowego było zamierzeniem ciekawym i z punktu widzenia aktualnej wiedzy w pełni uzasadnionym. Wysoką ocenę pracy uzasadnia również sposób formułowania problemów badawczych, widoczna dogłębna wiedza i znajomość złożonych mechanizmów chorób alergicznych. Na uwagę zasługuje sposób analizy wyników i dobór właściwych metod statystycznych. Przedstawione wyniki badań mają wysoką wartość poznawczą, zaś wyważone wnioski wskazują na dojrzałą znajomość przedmiotu i całości obszaru podjętych badań.

Wszystkie te elementy pozwalają bardzo wysoko ocenić pracę lek. Pauliny Dydak i uznać ją za wnoszącą istotny wkład we współczesną wiedzę medyczną. Na tą wysoką ocenę pracy nie wpływają nieliczne uwagi natury redakcyjnej. Na stronie 21 pracy cytowano „szweckie” zamiast „szwedzkich” badań ankietowych. Zamiast (str.84) „Do tej pory nie udało się z całą stanowczością stwierdzić ...” być może lepiej brzmiałoby „Do tej pory nie udało się jednoznacznie stwierdzić ...” Uwagi te, jak wspomniałem nie mają wpływu na ogólną ocenę całości pracy.

Dlatego też, uwzględniając wszystkie powyżej przedstawione elementy oceny rozprawy na stopień doktora nauk medycznych lek. Pauliny Dydak pt.: „*Ocena wybranych parametrów immunologicznych u osób z atopią i astmą oskrzelową eksponowanych na różne czynniki środowiskowe*” stwierdzam, iż przedstawiona rozprawa doktorska spełnia warunki określone w art.13 Ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz.U. nr 65, poz. 595 z późn.zm.) w związku z art. 179 ust. i ustawy z dnia 3 lipca 2018r. przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 2018r. poz.1669 z późn.zm.).

W związku z powyższym mam zaszczyt wnosić do Wysokiej Rady Dyscypliny Nauk Medycznych Uniwersytetu Medycznego im. Piastów Śląskich we Wrocławiu o dopuszczenie lek. Pauliny Dydak do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

Jednocześnie biorąc pod uwagę znaczenie problemu klinicznego będącego przedmiotem badań, sposób zaplanowania badania, umiejętność wykorzystania złożonych analiz statystycznych przy opracowywaniu wyników a w efekcie uzyskanie praktycznych wniosków, wnoszę o uznanie przedstawianej pracy jako wyróżniającej się.

Dr hab.n.med. Zbigniew Doniec

KIEROWNIK KLINIKI
Pneumologii

dr hab.n.med.Zbigniew Doniec,prof. Instytutu